

PINTURES MURALS DE SANT VÍCTOR DE DÒRRIA

Fresc i pintura a la calç
Fïnals segle XII

21 m² aproximadament de pintures romàniques
Església parroquial de Sant Víctor,
Dòrria (Ripollès)

Núm. de reg. de l'SRBM 5821

Anys de la restauració: 1997-2000

Coordinació: Pere Rovira

1a fase (descobrimet): J. M. Xarrié,
Maite Toneu, Àngels Planell i Pere Rovira
2a fase (consolidació i 1a neteja): Mònica Guitart,
Marisa Latorre i Pere Rovira

3a fase (fixació i neteja): J. M. Xarrié,
Maite Toneu, Josep Paret i Pere Rovira

4a fase (presentació): Maite Toneu,
Josep Paret i Pere Rovira

Restaurat *in situ*

Les pintures murals romàniques de l'església de Sant Víctor de Dòrria foren descobertes el novembre de 1997, a partir del projecte de restauració arquitectònica de l'edifici. Prèviament a les obres de remodelació de l'interior, es van fer les oportunes prospeccions a l'absis, a la volta i a les parets per detectar algun indici de pintura de certa antiguitat, mitjançant la intervenció dels tècnics del Servei de Restauració de la Generalitat. Sota cinc capes de guix i calç, agregades al mur en èpoques passades, van aparèixer les primeres mostres de pintura.

En una església on les reformes i les ampliacions arquitectòniques van desdibuixar l'estructura primigènia, era impensable que hi hagués cap resta de pintura mural. Però la realitat fou que en la zona de l'absis i en la seva continuació a la volta, d'estructura arquitectònica original, apareixia una capa de morter contínua i policromada. Davant de la descoberta, es van fer les oportunes anàlitiqües, consultes i prospeccions per confirmar la tipologia i l'estil de la pintura. Confirmat que es tractava d'un fresc romànic, es va donar prioritat a la intervenció, i un equip del Servei de Restauració va procedir a descobrir-les i restaurar-les.

Vista general de la volta a l'inici del descobriment de les pintures

Detall abans de restaurar

A la primera fase, feta l'any 1998, es retiraren les capes de guix i calç que tapaven les pintures, per determinar la dimensió total que abastaven i el seu estat de conservació. Aquest procés implicava, alhora, la subjecció del morter (*arriccio*) al mur i al sostre, per evitar el seu despeniment. La segona fase, realitzada entre els anys 1998 i 1999, molt laboriosa i complexa, va consistir en la consolidació dels estrats de la capa pictòrica (*arriccio i intonaco*), ja que presentaven moltes zones amb aixecaments i pèrdua de cohesió, que podien repercutir en la conservació de les pintures. A la tercera fase, feta l'any 1999, un cop ben consolidada la capa de morter, es va procedir a la neteja del fresc de restes de calç, incrustacions i brutícia superficial, que alteraven i impedièn la visió de les escenes representades. Al mateix temps, s'anaven fixant les àrees de pintura al fresc que ho requerien.

A la darrera fase, realitzada l'any 2000, es va treballar sobre el sistema de presentació de les pintures: ompliment de les zones perdudes amb un nou morter i reintegració mínima de les petites

pèrdues de policromia, per donar una visió uniforme i intel·ligible.

L'aspecte actual que presenten les pintures és el testimoni real que ens ha quedat del passat romànic de l'església, després de les alteracions sofertes. No s'han reconstruït ni embellit les escenes pintades, ja que s'ha cregut oportú conservar-les tal com ens han arribat, però estabilitzades de manera que quedés garantida la seva perdurabilitat.

Un cop restaurades, la lectura iconogràfica de les pintures és molt més definida i permet fer-ne un estudi aprofundit. A grans trets, podem observar que la zona central de la volta de l'absis quadrangular està presidida per una *Maestas Domini*, a l'interior d'una màndorla ovalada, acompanyada pel tetramorf i una tríade d'àngels per banda, tot això envoltat, a la vegada, per una sanefa geomètrica. Al dessota de la sanefa, coincidint amb la zona semiabsidal, i a ambdues bandes del presbiteri, podem veure l'habitual agrupació d'apòstols en posició frontal, envoltada, igualment, per una altra franja decorativa diferent. La seqüència pictòrica és seguida, a la volta

Vista de la volta nord de l'absis després de restaurar

central, per una aurèola circular a la zona més alta, conservada molt parcialment, i on es representa, a l'interior, una *Maiestas Mariae* asseguda amb l'Infant. A cada costat hi ha dos àngels que sostenen la màndorla enmig dels quals apareix la imatge d'un profeta. El frontis de l'arc triomfal presenta imatges de possibles temes zodiacals.

Cal esmentar que alhora que es descobrien i es restauraven les pintures

romàniques, es van descobrir, a la capella lateral dreta, les restes d'una pintura al tremp d'època posterior, amb la imatge de dos personatges en un fons estrellat.

PERE ROVIRA

BIBLIOGRAFIA

CABESTANY, JOAN-F.; MATAS, M. TERESA; ROVIRA, PERE. *Pintures romàniques de l'església de Sant Victor de Dòria*. Ripoll: Consell Comarcal del Ripollès, 2003.

PLANELL, ÀNGELS. "Sant Victor de Dòria". A: *Catalunya Romànica*. Vol. 27: *Visió de Síntesi, restauracions i noves troballes, bibliografia, índexs generals*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998, p. 232-234.

ROVIRA, PERE. "Restauració de les pintures murals romàniques de l'església de Sant Victor de Dòria". *Rescat. Butlletí del Servei de Restauració de Béns Mobles* [Barcelona: Generalitat de Catalunya] (juliol 2001), núm. 10, p. 3-5.

ROVIRA, PERE. "Pinturas románicas de San Victor de Dòria (Toses, Ripollès)". *Restauración & Rehabilitación. Revista internacional del Patrimonio Histórico*, [Madrid: América Ibérica] (juliol 2002), núm. 66, p. 62-67.

SITJAR, MIQUEL. *Dòria, 1100 anys de vida*. Toses: Ajuntament de Toses, 2003.